

23.5.2024

VN/8560/2021

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon neuvottelukunnan kokous 1/2024**Aika** 23.5.2024 klo 12.30 – 15.00**Paikka** Teams**Osallistujat**

Puheenjohtaja

(x) Annakaisa Iivari, STM

Varapuheenjohtaja

(-) Elina Palola, STM

Jäsenet

(-) Tapani Hämäläinen, STM

(-) Tero Tyni, VM

(x) Katri Tervaspalo, OKM

(x) Johanna Jahnukainen, THL

(x) Kirsi Airinen, Kela

(x) Katariina Poskiparta, YTHS

(x) Marja Sutela, Unifi

(-) Jouni Koski, Arene, Laurea

(-) Turkka Sinisalo, SYL

(x) Julia Stähle, SAMOK

Varajäsenet

(x) Susanna Grimm-Vikman, STM

(x) Piia Pekola, VM

(-) Anne Ekroth, OKM

(-) Olli Kiviruusu, THL

(-) Mari Stenberg, Kela

(-) Teija Kulmala, YTHS

(-) Jarno Tuominen, Unifi

(-) Susanna Saarinen, Arene

(x) Henri Kontkin, SYL

Asiantuntijasihteeri

(x) Arja Ruponen, STM

Asiantuntijat

(x) Satu Seikkula, STM

(x) Titta Honkala, STM

(x) Erika Juutinen, Kela

1) Kokouksen avaus, osallistujien toteaminen ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja todettiin osallistujat.

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

2) Kelan selvitys korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon taloudesta ja toiminnasta 2023 Erika ja Kirsi (Kela) esittelivät korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon talouden ja toiminnan toteutumista vuonna 2023 Kelan selvityksen sekä [liitteenä](#) olevan esityksen mukaisesti.

Johanna (THL) nosti esiin huolensa terveydenhoitomaksunsa maksamatta jättävistä ja maksumuistutusten määrän kasvusta. Terveydenhoitomaksun maksamatta jättävien määrä on kaksinkertaistunut ensimmäisen kolmen vuoden aikana. Henri (SYL) totesi, että suurin osa opiskelijoista maksaa maksun ajallaan. Usein maksamattomuuteen liittyy unohduksia ja myös opiskelijoiden toimeentulo-ongelmia. Opiskelijajärjestöt pitävät erittäin hyvänä sitä, että Kela on kehittänyt maksusta muistuttamisen mekanismeja. Erika vahvisti, että Kelan selvityksen perusteella näyttää siltä, että, näyttäisi siltä, että syy maksamattomuuteen on ollut yksinkertaisesti unohdus.

Katri (OKM) kysyi, kuinka STM hoitaa sille kuuluvaa opiskeluterveydenhuollon yleistä seuranta- ja ohjaustehtävää. Hyödynnetäänkö ohjauksessa tutkimustietoa opiskelijoiden hyvinvoinnista ja terveydestä? Arja (STM) totesi, että Kela toimittaa palvelujen järjestäjänä vuosittain STM:lle selvityksen korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon taloudesta ja toiminnasta. STM:llä ja Kelalla on säännöllisesti budjettivuoden etenemisen mukaisesti kokouksia, joissa käydään läpi muun ohessa palvelujen tilannetta. KOTT-tutkimuksen tuloksia ja muutakin tutkimustietoa seurataan kyllä mahdollisuuksien mukaan, mutta opiskeluterveydenhuollon uudistuksen jälkeen ei vielä ole seurantatietoa tältä osin. Erika (Kela) täydensi, että Kela seuraa palveluja ja niiden toteutumista aktiivisesti kaiken saatavilla olevan tiedon perusteella. Kelalla ja YTHS:llä on säännölliset tapaamiset ja lisäksi Kela auditoi toimintaa. Kelalla on myös omaa rekisteritutkimusta, mutta opiskeluterveydenhuollon osalta sen toteuttamisessa on ollut viivettä tutkimuslupaongelmien osalta. Katariina (YTHS) kertoi, että YTHS toimittaa Kelalle palveluista toimintatietoa pyydetyn mukaisesti. Sen sijaan taloushallinnon järjestelmiin Kelalla on pääsy suoraan. YTHS:n ja Kelan kanssa yhteistyö toimii hyvin. Raportoinnin kehittämisessä työ jatkuu. Erityisesti raportoinnin ongelmat koskevat alihankkijoiden raportointia.

Henri (SYL) kertoi, että opiskelijat ovat todella tyytyväisiä YTHS:ltä saamaansa palveluun opiskelijajärjestöjen saamien palautteiden sekä myös asiakastytyväisyyskyselyjen mukaan. Opiskelijat näkevät, että säätiö on tehnyt parhaansa, vaikka palvelutarve on kasvanut mm. mielenterveyspalvelujen osalta. Opiskelijajärjestöt painottavat, että opiskelijamäärän kehitys olisi jatkossa syytä arvioida mahdollisimman tarkasti mahdollisimman varhaisessa opiskeluterveydenhuollon rahoituksen riittävyden varmistamiseksi.

Arja (STM) oli kiinnostunut etäpalveluna toteutettujen palvelujen mahdollisista kriteereistä, kun YTHS:n kaikista tapaamisista peräti 62% toteutuu etäpalveluna ja psykiatrian osalta osuus on jopa 83 %. Katariina (YTHS) kertoi, että palvelun toteutumisen etä- tai läsnäpalveluna ratkaisee hoidon tarpeen arvio. Vaikka psykiatriassa suurin osa voidaan hoitaa etäpalveluna, esimerkiksi syömishäiriön hoitotapaamiset hoidetaan aina toimipisteissä mm. punnituksen takia. Kiinnostavasti opiskelijoilta saadun palautteen mukaan etäpalvelu on paljon intensiivisempää, kuin tapaamiset läsnä ollen. Todettiin, että YTHS:llä on runsaasti sellaista osaamista digi- ja etäpalvelujen toteuttamisessa, josta voitaisiin ottaa oppia hyvinvointialueilla.

Piia (VM) kiinnitti huomiota Kelan YTHS:lle vuodeksi 2024 asettamaan tavoitteeseen opiskeluterveydenhuollon rahoituksen tarkoituksenmukaisesta käytöstä, ja kysyi mihin tavoite liittyy. Erika (Kela) vastasi tavoitteena olevan resurssien käytön optimoinnista palveluprosesseja kehittäen, mahdollisia päällekkäisiä toimintoja karsien, peruuttamattomia ajanvarauksia vähentäen. Katariina (YTHS) täydensi, että mm. sähköisten lomakkeiden ja omahoitomallien käyttöönottoa jatketaan. Viime vuonna esim. palvelumallia on muutettu niin, että opiskelija saa ajan heti hoidon tarpeen arvion mukaan, suun terveydenhuollon toimintamallia on tehostettu ja mielenterveysongelmissa on otettu käyttöön terapianavigaattori hoidon porrastukseen.

Piia (VM) kysyi myös, mistä syystä alihankintapalveluja kilpailutettaessa kiinteähintaisista sopimuksista on siirrytty suoriteperusteisiin. Yleensä suoriteperusteiset sopimukset lisäävät kustannuksia, kun se kannustavat palvelun tuottajia lisäämään suoritteita. Katariina (YTHS) selvitti, että ammattikorkeakouluopiskelijoiden tullessa YTHS:n palvelujen piiriin, jouduttiin hankkimaan palveluja uusille paikkakunnille. Oletuksena tällöin oli, että ammattikorkeakouluopiskelijat opiskelevat niillä paikkakunnilla, joissa kampukset sijaitsevat. Kiinteähintaiset sopimukset osoittautuivat kuitenkin hyvinkin kalliiksi, kun opiskelijat eivät käyttäneetkään em. paikkakunnan palvelupisteiden palveluja. Osa toiminnoista on sittemmin siirretty YTHS:n omiin palvelupisteisiin. Ne kiinteähintaiset sopimukset, joiden hinnoittelu on tarkoituksenmukaista, on säilytetty kiinteähintaisina. Useimmissa pienemmissä palvelupisteissä suoriteperusteiset sopimukset kuitenkin tulevat halvemmaksi.

3) Ajankohtaisia asioita YTHSn palveluissa vuonna 2024

a. Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltolain sekä valvontalain muutokset

Erika (Kela) esitteli liitteenä olevan [esityksen](#) mukaisesti vuoden 2024 alussa voimaan tulleet YTHS:n toimintaan vaikuttavat lakimuutokset. Muutoksia tuli korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon rahoitukseen opiskeluterveydenhuoltolain (695/2019) muutosten myötä sekä sosiaali- ja terveystieteiden valvontaan uuden sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) myötä.

Erika totesi, että valvontalaki ei juurikaan tuonut uusia velvoitteita Kelalle. Palvelujen järjestäjän ja tuottajan tulee nyt julkaista omavalvontaohjelmat ja tietojen vaihto Kelan ja valvontaviranomaisten välillä tiivistyy.

b. Muutosten toimeenpano opiskeluterveydenhuollossa

Katariina (YTHS) kertoi liitteenä olevan [esityksen](#) mukaisesti lakimuutosten toimeenpanosta YTHS:ssä.

4) Opiskeluterveydenhuollon rahoitus sekä mahdolliset lakimuutokset vuodelle 2025

Susanna (STM) esitteli opiskeluterveydenhuollon rahoitusprosessin muutoksen perusteet sekä vertailutiedot vuosien 2021 – 2023 rahoituksesta liitteenä olevan [esityksen](#) mukaisesti.

Rahoitusprosessia on selkeytetty, jotta voidaan siirtyä seuraamaan ja käyttämään todellisiin opiskelijamääriin ja kustannuksiin perustuvia lukuja. Susanna totesi, että valtionavustukset ovat yhtenä tekijänä olleet hämärtämässä perusrahoituksen seurantaa. Valtionavustuksia tulee käyttää kehittämistoimintaan, mutta niiden käyttöä ei ole kyetty erottelemaan perustoiminnasta.

Susanna kertoi, että STM:n esitys ensi vuoden budjetiksi lähetetään tänään VM:n ja se tulee julkiseksi elokuussa.

Katariina (YTHS) totesin, että YTHS:llä on ollut toiminnan murrosvaiheessa vaikeuksia valtionavustusten käytön suhteen. YTHS olisi toivonut perusrahoituksen vahvistamista perustoiminnan varmistamiseksi, mutta sen sijaan valtionavustuksella jouduttiinkin suunnittelemaan muun tyyppistä kehittämistoimintaa. Vaikka kaikki kehittämissuunnitelmat eivät aina onnistu, digi-mielenterveysklinikka on ollut hyvä ja sen toiminnalla on voitu vastata pandemian aikana nousseeseen palvelukysyntään.

Titta (STM) kertoi YTHS:n toimintaan vaikuttavista suunnitteilla olevista lainsäädäntöhankkeista liitteenä olevan [esityksen](#) mukaisesti.

5) Lyhyt katsaus neuvottelukunnan toimintakauden tapahtumiin sekä neuvottelukunnan toiminnan arviointia.

Arja (STM) palautti mieleen korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon laajenemiseen liittyviä sekä neuvottelukunnan toimintakauden aikana tapahtuneita asioita.

Marja (Unifi) kertoi, että korkeakouluissa seurataan tarkkaan opiskelijoiden opintojen etenemistä sekä heidän hyvinvointiaan, esimerkiksi korkeakoulujen kandidatsikysely sisältää opiskeluhyvinvoinnin mittarit. Kyselyn mukaan yleisin syy opintojen viivästymiselle liittyvät terveyteen. Opiskelijoilla on paljon haasteita, mm. toimeentulon kanssa. Neuvottelukunnan kokoukset ovat olleet varsin teknisiä, mikä on ministeriöiden näkökulmasta ymmärrettävää. Olisiko kuitenkin jatkossa mahdollista nostaa vaikuttavuusnäkökulmaa ja seurata palvelujen saatavuutta sekä hyödyntää saatavilla olevaa tutkimustietoa opiskelijoiden hyvinvoinnista nykyistä paremmin?

Kirsi (Kela) arvioi, että neuvottelukunnan kokoukset ovat olleet hyödyllisiä. On ollut hyvä, että on paikka, jossa kaikki osapuolet ovat samaan aikaan kuulemassa opiskeluterveydenhuollon tilanteesta. Neuvottelukunta voisi kokoontua useamminkin. Hyvinvointitiedon mukaan tuominen olisi hyvä lisä.

Johanna (THL) totesi, että THL:n KOTT-tutkimus on keskeinen tiedon lähde opiskelijoiden terveydestä ja hyvinvoinnista. Tuloksia on käsitelty kokouksissa, mutta niitä voisi hyödyntää

enemmänkin. Johanna toivoi, että terveydenhoitolain sisällön mukaisten palvelujen toteutumista ja kehittämistä olisi syytä käsitellä laajemmin neuvottelukunnassa. Myös palvelujen yhteensovittaminen hyvinvointialueen palvelujen kanssa olisi aiheena tärkeä ottaa esiin.

Katri (OKM) totesi, että neuvottelukunnan lakisääteinen tehtävä on osaltaan kehittää opiskeluterveydenhuoltoa. Tästäkin näkökulmasta neuvottelukunnan tulisi hyödyntää aiempaa paremmin tutkimustietoa, mm. KOTT-tutkimuksen tuloksia. Tutkimusrahoituksen tilanne huolestuttaa tässä taloustilanteessa.

Julia (SAMOK) on mukana ensimmäistä kertaa ja toivoo opiskelijoiden näkökulmien nostamista esille kokouksissa.

Henri (SYL) toivoo myös meneillään olevan KOTT-tutkimuksen tulosten käsittelyä tulevan neuvottelukunnan kokouksissa. Lisäksi olisi syytä paneutua opiskeluterveydenhuoltojärjestelmän kehittämiseen ja siihen, kuinka kasvaneen palvelukysyntään mm. mielenterveyden osalta, voitaisiin vastata.

Piia (VM) kannattaa myös tutkimustiedon esiin nostamista erityisesti kustannusvaikuttavuuden näkökulmasta. Kokoukset eivät saisi olla pidempiä kokouksia, mutta niitä voisi teemoitella paremmin.

Katariina (YTHS) totesi olevansa yksi neuvottelukunnan tiedon tuottajista. Vuorovaikutuksellisuutta voisi kehittää ja mahdollisesti lyhentää ajankohtaiskatsauksia. Katariinalle neuvottelukunnan kokoukset ovat vuorovaikutus-foorumeja? Voisiko välillä olla hallinnollisia ja lyhyempiä kokouksia, välillä taas keskustelempia kokouksia. Tutkimusdataa voitaisiin kyllä käsitellä, mutta miten se tehtäisiin? Vuosisuunnitelmat ovat olleet hyviä, niitä kannattaa myös jatkossa tehdä. Voisiko näkökulma olla strategisempi, että saataisiin esittelyistä enemmän irti? Kokousten teemoiksi voisi nostaa esimerkiksi digikehittämisen ja hyvinvointialueiden kanssa tehtävän yhteistyön tiivistämisen.

Annakaisa ja Arja (STM) pohtivat, että uuden neuvottelukunnan ensimmäinen kokous kannattaisi olla fyysinen läsnäkokous. Kokouksiin pyritään tuomaan strategisempaa näkökulmaa ja neuvottelukunnan vuosisuunnitelma kannattaa myös jatkossa laatia. Lisäksi kokouksia kannattaa teemoitella, siitäkin huolimatta, että ns. hallinnolliset asiat, joista neuvottelukunnan on syytä olla tietoinen, tuskin vähenevät. Esim. digikehittämisestä kannattaa pitää teemakokous. Opiskelijoiden nostamat asiat huomioidaan jatkossa paremmin. Tietopohjan nykyistä parempi hyödyntäminen olisi tarpeen, mutta sen toteutukseen tarvittaneen neuvottelukunnan jäseniä sekä myös muita tahoja mukaan.

6) Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

7) Kokouksen ja neuvottelukunnan toimikauden päättäminen

Puheenjohtaja kiitti lämpimästi kokoukseen osallistuneita hyvästä kokouksesta sekä kaikkia neuvottelukunnan jäseniä neuvottelukunnan toimikaudesta ja päätti kokouksen.